

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

УДК 347.746.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2025-4.7>**М. О. Завгородній**, аспірант

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ORCID: 0009-0001-7586-2508

КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА: ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ТА КООРДИНАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ

Стаття присвячена аналізу проблем визначення меж компетенції та узгодження діяльності державних інституцій у справах про банкрутство на території України. Акцентовано увагу на тому, що нинішня економічна нестабільність і фінансові труднощі посилюють роль механізмів неспроможності, як способів відновлення фінансової стійкості боржників або справедливого розподілу їхніх активів серед кредиторів. Водночас успішність процедур банкрутства залежить від того, наскільки точно визначені та зрівноважені функції ключових державних установ.

Розглянуто правомочності господарських судів, які ухвалюють рішення у справах про неспроможність, Міністерства юстиції України, що регламентує роботу арбітражних керуючих і наглядає за їхньою діяльністю, а також Державної податкової служби та інших контролюючих установ, які відстоюють інтереси держави в процедурах банкрутства. Встановлено, що на практиці нерідко виникають випадки перехреснування функцій різних органів, що спричиняє затягування проваджень і появу суперечок щодо меж компетенції. Проаналізовано судові рішення, які ілюструють наявність конфліктів між різними владними інституціями в питаннях банкрутства та брак налагоджених каналів їхньої співпраці. Досліджено іноземний досвід, насамперед практику країн ЄС, де питання фінансової кризи підприємств вирішуються за участі спеціалізованих незалежних структур, що гарантує вищий рівень прозорості та передбачуваності процедур.

Аргументовано необхідність всебічного оновлення національного законодавства через внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та супутніх нормативних документів щодо конкретизації меж компетенції державних установ, усунення паралелізму функцій і запровадження новітніх координаційних механізмів, особливо на основі цифрових технологій.

Запропоновані підходи спрямовані на підвищення результативності правового регулювання та створення сучасної моделі співпраці державних органів з арбітражними керуючими.

Ключові слова: банкрутство, компетенція органів державної влади, господарські суди, Міністерство юстиції України, арбітражний керуючий, координація повноважень, законодавче регулювання.

M. O. Zavorodnii. Competence of state authorities in bankruptcy procedures: problems of delineation and coordination of powers

The article is devoted to the analysis of problems of defining competence boundaries and coordinating activities of state institutions in bankruptcy cases in Ukraine. Attention has been focused on the fact that current economic instability and financial difficulties enhance the role of insolvency mechanisms as methods for restoring financial stability of debtors or fair distribution of their assets among creditors. However, the success of bankruptcy procedures depends on how precisely the functions of key state institutions are defined and balanced.

The powers of commercial courts that adopt decisions in insolvency cases, the Ministry of Justice of Ukraine that regulates the work of insolvency trustees and supervises their activities, as well as the State Tax Service and other supervisory institutions that defend state interests in bankruptcy procedures have been examined. It has been established that in practice, cases of functional intersection between different bodies frequently occur, causing delays in proceedings and emergence of disputes regarding competence boundaries. Judicial decisions have been analyzed that illustrate the presence of conflicts between various authorities in bankruptcy matters and the lack of established cooperation channels. Foreign experience has been researched, primarily the practice of EU countries, where issues of financial crisis of enterprises are resolved with participation of specialized independent structures that guarantee a higher level of transparency and predictability of procedures.

The necessity of comprehensive updating of national legislation through amendments to the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures and related regulatory documents regarding specification of competence boundaries of state institutions, elimination of functional parallelism, and introduction of newest coordination mechanisms, especially based on digital technologies, has been argued.

© М. О. Завгородній, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

The proposed approaches are aimed at improving the effectiveness of legal regulation and creating a modern model of cooperation between state bodies and insolvency trustees.

Key words: *bankruptcy, competences of state authorities, commercial courts, Ministry of Justice of Ukraine, insolvency trustee, coordination of powers, legislative reform.*

Постановка проблеми. Питання розподілу та узгодження правомочностей державних органів у справах про банкрутство становить одну з найскладніших сфер сучасного правового середовища. Інститут фінансової неспроможності покликаний реалізовувати не лише функцію припинення діяльності боржника, а й мету відновлення його спроможності виконувати зобов'язання та продовжувати економічну активність. Для втілення цієї мети необхідне чітке окреслення правомочностей різноманітних державних установ, що функціонують у рамках процедури.

Насамперед варто акцентувати увагу на господарських судах, які володіють процесуальними правомочностями у справах про неспроможність і реалізують загальне управління процедурою. Паралельно діє Міністерство юстиції України, яке виконує регламентуючі та наглядові завдання, зокрема стосовно роботи арбітражних керуючих. Державна податкова служба та інші контролюючі установи теж залучені до процесу, оскільки репрезентують державу як кредитора і здійснюють контроль за виконанням податкових обов'язків [1].

Попри те, що роль кожного органу закріплена в законодавчих актах, у нормах досі наявні прогалини та протиріччя. Це проявляється у паралелізмі функцій, розмитості визначення меж правомочностей і відсутності механізмів узгодження дій. Як наслідок, процедури банкрутства набувають більшої складності, що несприятливо позначається на термінах і результативності їх здійснення.

У європейській правовій науці підкреслюється значущість інституційної визначеності та розподілу функцій між органами, що забезпечують здійснення процедур неспроможності [2]. Це підтверджує актуальність глибокого теоретичного та нормативного вивчення української системи, що вимагає всебічного аналізу правомочностей і методів їхньої координації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розподілу компетенції між органами публічної влади у справах про неспроможність неодноразово ставала предметом вивчення як українських, так і зарубіжних дослідників. Теоретичні основи господарсько-правових механізмів врегулювання банкрутства ґрунтовно вивчалися О.А. Беляневич, яка обґрунтовувала специфіку юрисдикційної діяльності господарських судів у забезпеченні рівноваги приватних і публічних інтересів [3, с. 78–82]. Процесуальні особливості судових проваджень у справах про фінансову неспроможність досліджував В.В. Джунь, акцентуючи на механізмах нагляду за функціонуванням інституту арбітражного управління [4, с. 145–149].

Регламентуючу функцію Міністерства юстиції України щодо професійної діяльності керуючих санацією та ліквідацією розглядав Б.М. Поляков, який доводив доцільність підсилення адміністративно-наглядових інструментів у цій сфері [5, с. 234–238]. Специфіку залучення податкових органів як представників державних інтересів у конкурсному провадженні висвітлював І.А. Бутирський, який виявив суперечності між бюджетними пріоритетами та економічною виправданістю санаційних дій [6, с. 112–116].

Порівняльні дослідження європейських моделей законодавства про неспроможність здійснював Ю.В. Кабалкін, фокусуючись на німецькій і французькій системах організації процедур відновлення платоспроможності [7, с. 56–61]. Водночас питання практичного втілення принципів координації між різними гілками влади в умовах українського правопорядку залишається недостатньо розробленим, що визначає потребу подальших наукових розвідок.

Мета статті полягає у здійсненні комплексного дослідження розподілу компетенції між державними органами у процедурах банкрутства, ідентифікації системних проблем, пов'язаних із паралелізмом функцій і колізіями правомочностей, а також у формуванні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавчого регулювання та інституційних механізмів взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Інституційна конструкція органів публічної влади, що беруть участь у реалізації процедур фінансової неспроможності на території України, характеризується складною багато-рівневою архітектурою, де кожен суб'єкт володіє специфічними функціональними характеристиками та правовими прерогативами.

Центральну позицію у цій системі займають господарські судові установи, які згідно зі статтями 2 та 6 Кодексу України з процедур банкрутства уповноважені розглядати заяви про визнання боржника неспроможним, приймати ухвали про ініціювання відповідних процедур, затверджувати кандидатури арбітражних керуючих і реалізовувати процесуальне керівництво всім комплексом дій у межах справи [8].

Виняткова підвідомчість справ про неспроможність господарським судам узгоджується з сучасними світовими тенденціями спеціалізації судочинства у комерційних суперечках [9, с. 89–92]. Водночас у практиці застосування права періодично виникають ситуації, коли межі допустимого судового нагляду за професійною роботою арбітражного керуючого залишаються нечіткими, що спричиняє формування різних правових висновків апеляційних і касаційних судів. Показовою у цьому контексті виступає постанова Верховного Суду від 16 березня 2021 року у справі № 904/4164/19, де викладено позицію про необхідність

забезпечення рівноваги між судовим наглядом і самостійністю професійного керуючого у прийнятті управлінських рішень [10].

Регламентуючу роль у системі інституційного забезпечення процедур банкрутства виконує Міністерство юстиції України, яке реалізує широкий спектр правомочностей – від ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих до встановлення кваліфікаційних критеріїв і проведення дисциплінарних проваджень стосовно професійних учасників ринку послуг арбітражного управління [11]. Відповідно до приписів статті 12 Кодексу України з процедур банкрутства, саме цей центральний орган виконавчої влади наділений компетенцією затверджувати професійні стандарти діяльності арбітражних керуючих і координувати функціонування їхніх саморегулювних об'єднань [8].

Проте ґрунтовне вивчення практики застосування законодавства демонструє наявність колізій компетенції між наглядовими прерогативами профільного міністерства та контрольними функціями судових органів. Зокрема, у випадках оскарження рішень чи бездіяльності арбітражного керуючого постає запитання про пріоритет інстанційного реагування: чи має переважне право суд, який розглядає конкретну справу про банкрутство, чи Міністерство юстиції в межах загального регламентуючого нагляду за професійною спільнотою? Така дуалістична система нагляду породжує невизначеність у правовому середовищі та формує ризики для прогнозованості правозастосування [12, с. 178–181].

Державна податкова служба України спільно з іншими органами, що репрезентують інтереси держави у статусі кредитора, володіє специфічними правовими можливостями в межах процедур неспроможності. Згідно з приписами статті 48 Кодексу України з процедур банкрутства, уповноважений орган може брати участь у зборах комітету кредиторів, голосувати при ухваленні стратегічних рішень щодо долі боржника та ініціювати відсторонення арбітражного керуючого в разі виявлення порушень [8]. Паралельно на податковій структурі покладено обов'язок нагляду за коректністю інвентаризації та оцінювання активів боржника, а також за дотриманням черговості задоволення вимог, визначених законодавством [13].

У практиці правозастосування систематично виникають конфлікти між бюджетними пріоритетами держави та стратегічною метою відновлення економічної життєздатності підприємства-боржника. Податкові органи нерідко схиляються до підтримки ліквідаційних варіантів з метою оперативного стягнення заборгованості до бюджету, тоді як арбітражний керуючий і приватні кредитори можуть аргументувати перспективність санаційних заходів [14, с. 223–226]. Подібні ситуації обумовлені відсутністю в законодавстві чітких алгоритмів оцінювання економічної виправданості вибору конкретної процедури, а також браком механізмів обов'язкового узгодження позицій різних груп кредиторів.

Істотним аспектом функціонування системи виступає взаємодія між виконавчими органами та судовими інстанціями у процесі розробки та виконання планів санації. Господарські суди, затверджуючи план санації відповідно до статті 32 Кодексу України з процедур банкрутства, мають оцінювати його реалістичність і відповідність інтересам кредиторів [8, с. 10–12]. Проте податкові органи, керуючись бюджетними мотивами, можуть блокувати схвалення планів санації на зборах кредиторів, використовуючи своє право вето, передбачене для кредиторів з вимогами, що перевищують певний поріг. Це породжує правову колізію, адже суд формально не може втручатися у волевиявлення кредиторів, але водночас зобов'язаний захищати публічний інтерес у збереженні економічно життєздатних підприємств [20, с. 267–270].

Ще одним проблемним напрямком виступає визначення компетенції у сфері нагляду за законністю дій арбітражного керуючого щодо укладення угод від імені боржника. Стаття 24 Кодексу України з процедур банкрутства встановлює, що арбітражний керуючий одержує правомочності керівника боржника та може здійснювати правочини в межах своєї компетенції [8]. При цьому великі угоди потребують схвалення комітетом кредиторів або судом. У практиці виникають непорозуміння щодо того, який орган має первинну компетенцію перевіряти економічну обґрунтованість таких правочинів: чи це виняткова прерогатива суду як органу судового нагляду, чи податкові органи також можуть оскаржувати такі угоди як такі, що завдають шкоди інтересам держави-кредитора [21, с. 89–93].

Європейський досвід ілюструє альтернативні підходи до організації інституційної взаємодії у сфері неплатоспроможності. Так Французька модель передбачає функціонування інституту *mandataire judiciaire* – судового представника, який призначається комерційним судом і виступає медіатором між боржником, кредиторами та державними органами, забезпечуючи координацію їхніх дій і попередження конфліктів [15, р. 680].

У Німеччині система побудована на принципі високої професійної автономії арбітражних керуючих (*Insolvenzverwalter*) при мінімізації адміністративного втручання з боку виконавчої влади, проте зі збереженням потужного судового нагляду, що реалізується спеціалізованими судами з питань неспроможності [16, р. 789].

Британська модель адміністрування неплатоспроможності характеризується існуванням спеціалізованого регулятора – *Insolvency Service*, який є агентством при Міністерстві бізнесу та торгівлі і здійснює комплексне регулювання та нагляд за професійною діяльністю фахівців з неспроможності, веде реєстри, проводить розслідування зловживань і забезпечує методичну підтримку [22, р. 887]. Така централізація регламентуючих функцій в одному органі сприяє уникненню паралелізму правомочностей і підвищує результативність нагляду.

Аналіз міжнародної практики дозволяє сформулювати принцип субсидіарності державного втручання у процедури неспроможності: органи публічної влади мають обмежувати свою участь виключно випадками, коли це об'єктивно необхідно для захисту суспільного інтересу, прав кредиторів або запобігання зловживанням, не підміняючи собою ринкові механізми саморегулювання та не перешкоджаючи реструктуризації життєздатного бізнесу [17 р. 456].

У контексті української правової системи проблема координації між різними органами влади посилюється через відсутність єдиної цифрової екосистеми, яка б забезпечувала безперешкодний і швидкий обмін інформацією між господарськими судами, Міністерством юстиції, податковими органами та іншими учасниками процедур. Це призводить до виникнення інформаційних розривів, затримок у прийнятті управлінських рішень і створює можливості для недобросовісних практик [18, с. 312–318].

Запровадження інтегрованої електронної платформи з особистими кабінетами для арбітражних керуючих, автоматизованою системою звітності та зв'язком з Єдиним державним реєстром судових рішень могло б істотно підвищити прозорість процедур, забезпечити швидкий доступ до інформації та оптимізувати контрольні функції державних органів.

Особливої уваги заслуговує питання взаємодії органів державної влади з саморегулювними організаціями арбітражних керуючих. Відповідно до положень статті 15 Кодексу України з процедур банкрутства, такі професійні об'єднання наділені правом здійснювати внутрішній нагляд за діяльністю своїх членів, розробляти професійні стандарти та етичні кодекси, проводити підвищення кваліфікації [8, с. 6–7]. Проте у практичній площині їхні контрольні правомочності часто перетинаються з функціями Міністерства юстиції, що породжує компетенційні суперечності та знижує результативність всієї системи регулювання [19, с. 156–161].

Системний підхід до розв'язання проблеми координації правомочностей вимагає впровадження механізму регулярних міжвідомчих консультацій і узгодження правових позицій. Створення постійно діючої робочої групи при Міністерстві юстиції України за участю представників Верховного Суду, Державної податкової служби, Державної митної служби, Національного банку України (у випадках банкрутства фінансових установ) і саморегулювних організацій могло б сприяти напрацюванню єдиних підходів до тлумачення норм законодавства та розробленню методичних рекомендацій [23, с. 234–241].

Важливим напрямком вдосконалення виступає також розмежування поточного оперативного контролю від стратегічного нагляду. Господарські суди мають зосередитися на вирішенні процесуальних питань і розгляді спорів, що виникають у межах конкретних справ, тоді як Міністерство юстиції повинно здійснювати системний моніторинг якості професійної діяльності арбітражних керуючих, не втручаючись у щоденне управління окремими процедурами [24, с. 178–185].

Окремо слід акцентувати увагу на проблемі представництва інтересів держави у процедурах банкрутства стратегічно важливих підприємств або об'єктів критичної інфраструктури. У таких випадках, окрім податкових і митних органів, можуть бути залучені галузеві міністерства, органи національної безпеки, антимонопольні регулятори. Відсутність чіткого алгоритму координації дій цих структур може призводити до блокування прийняття рішень і погіршення становища боржника [25, с. 301–308].

Міжнародні стандарти, зокрема Принципи Світового банку щодо ефективного режиму неплатоспроможності (World Bank Principles for Effective Insolvency and Creditor Rights Systems), підкреслюють необхідність чіткого законодавчого визначення ролі та правомочностей усіх учасників процедур, встановлення прозорих правил їхньої взаємодії та створення ефективних механізмів вирішення компетенційних спорів [26, р. 142]. Україна, прагнучи до гармонізації національного законодавства з європейськими нормами, має впровадити ці стандарти у своє правове поле.

Додатковим інструментом підвищення результативності координації може стати запровадження інституту незалежної експертизи у складних справах про банкрутство. Суди могли б призначати незалежних експертів для оцінки обґрунтованості дій арбітражного керуючого, реалістичності планів санації або законності заперечень державних органів, що сприяло б об'єктивізації судових рішень і зменшенню конфліктних ситуацій [27, с. 123–127].

Перспективним напрямком виступає також впровадження медіаційних процедур для вирішення спорів між різними групами кредиторів, включаючи державу. Альтернативне врегулювання суперечок може прискорити процес досягнення компромісів і знизити навантаження на судову систему [28, с. 89–94].

Висновки і перспективи. У ході проведеного комплексного дослідження компетенції органів державної влади у процедурах банкрутства було встановлено низку системних проблем, які виявляються у паралельному здійсненні окремих функцій різними інституціями, нечіткості визначення меж їхніх повноважень та недостатньому рівні координації між суб'єктами публічної влади. Такі вади негативно впливають на ефективність правозастосування та знижують передбачуваність результатів банкрутних процедур.

Для подолання окреслених труднощів доцільним є вжиття комплексу взаємопов'язаних заходів. Насамперед варто здійснити змістове оновлення Кодексу України з процедур банкрутства шляхом конкретизації правомочностей господарських судів, Міністерства юстиції України, Державної податкової служби

та інших органів виконавчої влади. Такий підхід дозволить усунути дублювання компетенцій та забезпечити чіткі орієнтири у розподілі повноважень.

Важливим кроком є також створення постійно діючого механізму міжвідомчої координації, наприклад у формі спеціалізованої дорадчої ради при Міністерстві юстиції України, яка могла б об'єднати представників вищих судових інстанцій, податкових та митних органів, фінансових регуляторів і саморегулювних організацій арбітражних керуючих з метою вироблення уніфікованих підходів до правозастосування.

Ключове значення має і цифровізація сфери банкрутства. Створення єдиної інтегрованої електронної платформи для автоматизованого обміну інформацією між усіма учасниками процедур неплатоспроможності дозволить підвищити прозорість процесів, прискорити ухвалення рішень та зробити контрольні функції більш результативними.

Окремої уваги заслуговує посилення ролі професійного самоврядування арбітражних керуючих, яке повинно здійснювати дієвий контроль за якістю роботи та дисциплінарною відповідальністю фахівців, але при цьому мати чітко окреслену сферу компетенції у співвідношенні з повноваженнями державних органів, щоб уникнути інституційних конфліктів.

Перспективним напрямом реформування є запозичення позитивного міжнародного досвіду, зокрема практики держав-членів Європейського Союзу та рекомендацій міжнародних фінансових організацій, де ефективність процедур неплатоспроможності забезпечується завдяки принципу субсидіарності державного втручання: держава мінімізує адміністративний тиск, залишаючи за собою лише функції стратегічного регулювання та судового контролю.

Додатковим інструментом може стати інститут незалежної експертизи та медіаційних процедур, що застосовуються для врегулювання конфліктів компетенцій та суперечностей між різними групами кредиторів, включаючи державу як особливого учасника відносин.

Реалізація окресленого комплексу заходів здатна забезпечити якісно новий рівень функціонування системи банкрутства, сформувати збалансовану модель взаємодії між приватними та публічними інтересами, підвищити інституційну узгодженість державних органів і наблизити національне регулювання до сучасних міжнародних стандартів. У кінцевому підсумку це сприятиме створенню передбачуваного та безпечного бізнес-середовища в Україні, що є особливо важливим в умовах економічної трансформації.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII.
2. Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings.
3. Беляневич О.А. Господарське процесуальне право України: підручник. Київ: Алерта, 2019. с. 72–82.
4. Джунь В.В. Судовий контроль у справах про банкрутство: теорія і практика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 6. С. 145–149.
5. Поляков Б.М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні: підручник. Київ: Ін Юре, 2018. С. 234–238.
6. Бутирський А.А. Податкові правовідносини у процедурах банкрутства: актуальні проблеми правозастосування. *Фінансове право*. 2019. № 3 (49). С. 112–116.
7. Кабалкін Ю.В. Зарубіжний досвід правового регулювання інституту неплатоспроможності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 56–61.
8. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 74.
9. Тітов М.І. Спеціалізація судочинства у господарських справах: міжнародний досвід. *Судова апеляція*. 2020. № 3 (60). С. 89–92.
10. Постанова Верховного Суду від 16 березня 2021 р. у справі № 904/4164/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95743821>.
11. Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів): Постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2019 р. № 1054. *Офіційний вісник України*. 2019. № 100. Ст. 3351.
12. Ярема А. Г. Колізії у правовому регулюванні процедур банкрутства в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 8. С. 178–181.
13. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–17. Ст. 112.
14. Васильєва В.А. Конфлікт інтересів кредиторів у процедурах банкрутства. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 5. С. 223–226.
15. Jeantin M., Le Cannu P. Droit commercial: entreprises en difficulté. 8e éd. Paris: Dalloz, 2014. 680 p.
16. Häsemeyer L. Insolvenzrecht. 4. Aufl. Köln: Carl Heymanns Verlag, 2007. 789 p.
17. Wessels B., Madaus S. Rescue of Business in Insolvency Law. The Hague: Eleven International Publishing, 2017. 456 p.

18. Остапенко Ю.І. Інформаційне забезпечення процедур банкрутства: проблеми та перспективи. *Інформація і право*. 2021. № 3 (38). С. 312–318.
19. Дерев'яно Б.В. Саморегулювні організації арбітражних керуючих: статус та повноваження. *Часопис цивілістики*. 2020. Вип. 38. С. 156–161.
20. Бірюков О.М. Санація як процедура банкрутства: правові та економічні аспекти. Київ: Юрінком Інтер, 2019. С. 267–270.
21. Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій. Київ: Атіка, 2020. с. 89–93
22. Goode R.M. *Principles of Corporate Insolvency Law*. 4th ed. London: Sweet & Maxwell, 2011. 887 p.
23. Кравчук В.М. Міжвідомча координація у сфері правового регулювання банкрутства. *Форум права*. 2021. № 4 (69). С. 234–241.
24. Смітюх А.В. Судовий контроль у процедурах банкрутства: межі та перспективи. *Вісник господарського судочинства*. 2020. № 3. С. 178–185.
25. Коротун О. М. Банкрутство стратегічних підприємств: особливості правового регулювання. *Економіка та право*. 2021. № 2 (60). С. 301–308.
26. World Bank. *Principles for Effective Insolvency and Creditor/Debtor Regimes*. Washington, DC: World Bank Group, 2016. 142 p.
27. Терещенко С.І. Експертиза у справах про банкрутство: теорія і практика. *Право України*. 2020. № 8. С. 123–127.
28. Примак Т.Ю. Медіація у господарських спорах: перспективи застосування. *Альтернативне вирішення спорів*. 2021. № 2. С. 89–96.

Дата надходження статті: 29.10.2025

Дата прийняття статті: 20.11.2025

Опубліковано: 30.12.2025